

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

НАЦРТА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА

ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ

I УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење овог закона је члан 97. тачка 9. Устава Републике Србије, према коме Република Србија уређује и обезбеђује систем заштите и унапређења животне средине.

II РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА И ЦИЉЕВИ КОЈИ СЕ ОСТВАРУЈУ

У складу са Уставом, Република Србија уређује систем заштите животне средине *Законом о заштити животне средине* („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09–др. закон, 72/09–др. закон и 43/11-УС) и посебним законима и подзаконским актима. *Законом о заштити природе* („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10 - испр.) уређује се заштита и очување природе и природних вредности, биолошке, геолошке и предеоне разноврсности као дела животне средине на начин и под условима утврђеним законом. Природа и природне вредности уживају посебну заштиту, као добра од општег интереса за Републику Србију. Законом су уређени су: циљеви и начела заштите природе и природних вредности у овире основних одредаба (чл. 1-7); заштита природе (члан 7-27); заштићена природна добра (члан 27-41); поступак проглашавања заштићених природних добара (члан 41-51); планирање и управљање заштићених подручја (члан 51-71); заштита и очување дивљих врста (члан 71- 97); заштита покретних заштићених природних докумената (члан 97- 100); организација заштите природе (члан 101-105); знак заштите природе (члан 105-107); финансирање заштите природе (члан 107-109); чување заштићених подручја (члан 109-111); документи заштите природе (члан 111-115); приступ информацијама и учешће јавности (члан 115-117); надзор (члан 118-124); надлежност за решавање о жалби (члан 124); казнене одредбе (члан 125-130); прелазне и завршне одредбе (члан 130-135).

Разлози за доношење закона састоје се у потреби за:

- Усклађивањем са међународним обавезама преузетим потврђеним међународним уговорима у области заштите биолошке разноврсности и прекограничног промета дивљим врстама:
  - Закон о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности („Службени лист СРЈ, број 11/01- Међународни уговори);
  - Закон о потврђивању Конвенције о међународном промету угроженим врстама дивље флоре и фауне („Службени лист СРЈ, број 11/01- Међународни уговори)
- Усклађивањем са прописима ЕУ у области заштите природе:
  - Директива Савета 92/43/ЕЕЗ о заштити природних станишта и дивљих биљних и животињских врста;
  - Директива Савета 79/409/ЕЕЗ о очувању дивљих птица;
  - Директива Савета 1999/22/ЕЗ о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima;

- Уредба Савета 338/97/ЕЗ о заштити фауне и флоре регулисањем њихове трговине.
- Усклађивањем Закона о заштити природе са другим системским законима којима се уређује буџетски систем тј. *Законом о буџетском систему* („Службени гласник РС”, бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12м 62/13, 63/13-испр., 108/13 и 142/14), односно предложеним изменама закона о заштити животне средине;
- Усклађивањем закона са *Законом о престанку важења Закона о Фонду за заштиту животне средине* („Службени гласник РС”, број 93/12);
- Обезбеђивањем функционисања буџетског система и финансирања заштићених подручја.

Решења предвиђена *Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему* („Службени гласник РС”, број 93/12) упућују на потребу установљавања плаћања таксе уместо накнаде за прикупљање и процену информација неопходних за издавање акта о условима заштите природе, као и ревизију извора финансирања заштите природе, односно коришћење средстава на име компензацијских мера, односно изворе финансирања.

Решење о укидању статуса Фонда усвојено је доношењем Закона о престанку важења Закона о Фонду за заштиту животне средине. Закон о престанку важења Закона о Фонду за заштиту животне средине („Службени гласник РС”, број 93/12) донет је 25. септембра 2012. године и ступио је на снагу 29. септембра 2012. године. Собзиром на ступање на снагу Закона о престанку важења Закона о Фонду за заштиту животне средине који је условио ревизију целокупног система финансирања који се до сада функционисао преко Фонда за заштиту животне средине, као и собзиром на наменско коришћење средстава остварених од наканада у систему заштите животне средине и постојања потребе да се поједини буџетски приходи, расходи и издаци воде одвојено, решења предвиђена *Законом о изменама и допунама Закона о буџетском систему* („Службени гласник РС”, број 93/12) упућују на финансирање путем Зеленог фонда Републике Србије, као органа у саставу Министарства пољопривреде и заштите животне средине (у даљем тексту: Министарство).

Циљ је заштита природних станишта, заштита фауне и флоре у прекограничном промету, трговини и узгоју, адекватно држање животиња у зоолошким вртovima, унапређивање надзора, односно контроле који врше надлежне инспекције, полицијски и царински органи. Да би се остварили наведени циљеви неопходно је унапредити постојећи правни оквир у области заштите природе са обавезама које произилазе из потврђених међународних уговора и захтева ЕУ, попуњавањем правних празнина, односно прецизирањем важећих материјално-правних решења.

Такође, Комитет министара Савета Европе је, 5. маја 2004 на 883 састанку заменика министара, усвојио Препоруку Rec(2004)3 о конзервацији геолошког наслеђа и области од посебног геолошког интересовања. У циљу потребе прецизнијег одређивања појмова, докумената, аката и процедура кроз које се успоставља геопарк у којима су поједини геолошки, геоморфолошки и хидрогеолошки објекти од интереса за Републику Србију проглашени заштићеним природним вредностима, углавном као споменици природе или предели изузетних одлика, док се велики део научно и едукативно значајних објеката геонаслеђа налази унутар просторно већих заштићених подручја (национални паркови, паркови и резервати природе) предлаже се доношење овог закона. Геозаштита и одрживи развој геодиверзитета и геонаслеђа кроз иницијативу о геопарковима доприносе циљевима Агенде 21, Научне агенде за животну средину и развој у 21. веку донете на Конференцији УН за заштиту животне средине и развој (УНЦЕД, Рио де Јанеиро, 1992), а која је поново потврђена на

Светском самиту о одрживом развоју 2002. године у Јоханесбургу. Иницијатива о геопарковима додаје нову димензију Конвенцији из 1972.године за заштиту светског културног и природног наслеђа истичући потенцијал за интеракцију између социоекономског и културног развоја и очување природног окружења. Иницијатива за успостављање геопаркова представља изражену потребу за успостављањем оквира за заштиту и унапређивање наслеђа Земље, њених предела и геолошких формација, који представљају кључне сведоке о историји наше планете, у складу са међународним иницијативама, уз подршку одељења за науку о Земљи UNESCO-а. Ова иницијатива је покренута 2000. године формирањем Европске мреже Геопаркова (European Geopark Getwork-EGG), данас броји 65 геопаркова у 22 државе Европе, и од 2004. године када је формирана UNESCO-Светска мрежа Геопаркова (UNESCO-Global Geopark Network-GGN), која данас броји 111 геопаркова широм света

III ОБЈАШЊЕЊА ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТРУМЕНТА

Чланом 1. прецизније су дефинисани поједни изрази који су усклађени са изразима коришћеним у ратификованим међународним уговорима у области заштите биодиверзитета (Конвенција о биолошкој разноврсности, Бернска конвенција, ЦИТЕС конвенција и ЕУ прописи у области заштите природе).

Чланом 2. прецизније се дефинишу субјекти заштите природе.

Чланом 3. врши се попуњавање правне празнине након стављања ван снаге одредаба Закона о националним парковима које се односе на давање сагласности на секторске планове и основе. Овим чланом прописано је да се основе, планови и програми управљања и коришћења природних ресурса и добара у рударству, енергетици, саобраћају, водопривреди, пољопривреди, шумарству, ловству, рибарству, туризму и другим делатностима од утицаја на природу, а који обухватају заштићено подручје или чије спровођење може имати значајан негативан утицај на циљеве очувања и целовитости еколошке мреже, доносе уз претходну сагласност министра надлежног за послове заштите животне средине и министра надлежног за послове пољопривреде, шумарства, ловства, рибарства, водопривреде, рударства и грађевинског земљишта, коришћења природних ресурса у заштићеним подручјима. Основе, планови и програми морају бити усаглашени са планом управљања заштићеног подручја.

Предлогом допуне члана 8. важећег закона утврђује се надлежност министарства надлежног за заштиту животне средине за давање сагласности на секторске планове и програме коришћења природних ресурса у заштићеним подручјима и подручју еколошке мреже, посебно имајући у виду обавезу усаглашавања преузетих и транспонованих међународних обавеза и ЕУ законодавства у области заштите природе, као и праћење испуњености услова који се дају у поступку доношења истих у складу са законом и релевантним међународним уговорима. Такође, при томе треба имати у виду да су стављањем ван снаге Закона о националним парковима, укинуте надлежности министарства надлежног за послове заштите животне средине у погледу давања сагласности на секторске планове и основе коришћења флоре, фауне, шума, вода и грађевинског земљишта у националним парковима на које сагласност дају и министри надлежни за пољопривреду, водопривреду, шумарство, ловство, рибарство, грађевинарство и сл. Ово је значајан институт усаглашавања обавеза очувања типова станишта и станишта врста од националног и међународног значаја као и одрживо

коришћење природних ресурса и грађевинског земљишта у заштићеним подручјима и подручју еколошке мреже у привредне/развојне сврхе.

Чланом 4. допуњена је садржина акта о условима заштите природе.

Чланом 5. предложена је измена члана 10. закона увођењем врста планског документа „Стратегија” који је од посебног значаја усаглашавања поступка стартешке процене утицаја на подручје еколошке мреже и еколошке коридоре на националном и регионалном нивоу планирања. Овај члан је у целини ближе усаглашен са чланом 6. ЕУ Директиве о стаништима. Такође, дат је предлог спровођења поступка оцене прихватљивости, редефинисањем важећег става 2. овог члана ради прецизнијег уређења овог поступка и целисходнијег утврђивања поступка у целини који ће бити ближе регулисан прописом Владе.

Чланом 6. прецизирана је одредба члана 12. закона која се односи на коришћење средстава на име компензацијских мера, а преко Зеленог фонда Републике Србије.

Чл. 7. и 8. предлаже се измена чл.15. и 16. закона који се редефинише у целини ради прецизнијег утврђивања обавеза заштите типова станишта у складу са ЕУ Директивом Савета 92/43/ЕЕЗ о очувању природних станишта и дивље флоре и фауне као и ЕУ Директивом Савета о очувању дивљих птица, и другим потврђеним међународним уговорима.

Сагласно Директиви о стаништима, очување представља низ мера које су неопходне да би се одржавала или обнављала природна станишта или популације врста дивље фауне и флоре на одговарајућем станишту нарочито она којима прети опасност од нестанка у подручју њихове природне распрострањености или она станишта која представљају изузетне примере типичних карактеристика једног или више од пет следећих биогеографских региона алпског, атланског, континенталног, макаронезијског и медитеранског. Те врсте станишта су наведене или могу бити наведене у Анексу I Директиве о стаништима

Истим чланом предложено је и утврђивање приоритетних станишта која означавају врсте природних станишта којима прети опасност од нестајања а која постоје на територији Републике Србије и у вези са чијим очувањем Заједница има посебну одговорност у смислу величине подручја њиховог природног распрострањања које се налази на територији чланица.

Сходно томе, статус очувања природног станишта означава збир утицаја који делују на природно станиште и његове карактеристичне врсте који могу утицати на његову дугорочну природну дистрибуцију, структуру и функције, као и на дугорочни опстанак његових карактеристичних врста у оквиру територије чланица. Имају у виду и то да је Законом о заштити природе прихваћена обавеза транспонована ЕУ Директиве о стаништима и Директиве о птицама, предложено је прецизирање члана 16. ради целисходнијег усклађивања дефиниција и терминологије у складу са ЕУ Законодавством, као и обавезама које произилазе из истих.

Чланом 9. којим се уређује геопарк као подручје јасно дефинисане површине у оквиру које се штите, чувају, презентују и промовишу објекти геонаслеђа као и друге природне и културно-историјске вредности од значаја за науку, образовање, културу и економију са јасно дефинисаном управљачком структуром, који мора да обухвати одређени број објеката геонаслеђа од нарочите важности у смислу њихове научне вредности, реткости, естетског изгледа или образовне вредности, објекте археолошког, биолошког, историјског или културног наслеђа. Прописује се да територија геопарка може да обухвати више заштићених подручја са различито успостављеним режимима заштите, а критеријуме за утврђивање потенцијалног простора за његово успостављање, у складу са геотектонском рејонизацијом уз уважавање геолошких

посебности и других особености, као и критеријуме за класификовање, вредновање и рангирање објеката геонаслеђа прописује министар.

Чланом 10. врши се термилошко усклађивање појма строго заштићених и заштићених дивљих врста у складу са ЦИТЕС конвенцијом и ЕУ прописима.

Чл. 11. и 12. редефинисани су чл. 38. и 39. Закона ради прецизнијег дефинисања обавеза успостављања еколошке мреже, односно односно дефинисања разлога за успостављање еколошке мреже, као и подручја од националог значаја и подручја од међународног значаја посебно имајући у виду чињеницу да у састав еколошке мреже Републике Србије улазе и подручја европске еколошке мреже Натура 2000 и подручја Пан-европске еколошке мреже Емералд мреже. Допуњена је обавеза утврђивања листе врста у складу са ЕУ Директивом о стаништима из Анекса 1, као и обавеза утврђивања критеријума који ће бити дефинисани изменама и допунама Уредбе о еколошкој мрежи, чија је израда у току.

Чланом 13. предвиђа се да Министарство обавести јавност о поступку покретања заштите природног подручја на инернет страници Министарства.

Чланом 14. предложено је брисање члана 47. – због његове неусаглашености са допуњеним чланом 42. закона којим је прописано да Министарство обавештава јавност о поступку покретања заштите природног подручја на интернет страници министарства.

Чланом 15. врши се усклађивање терминологије која се односи на дивље врсте, односно овлашћене научне или стручне организације у погледу проглашавања строго заштићених и заштићених дивљих врста.

Чланом 16. ближе је утврђена израда и садржина плана управљања заштићеним подручјем и садржина плана које је уједно и подручје еколошке мреже.

Чланом 17. утврђени су нови рокови за достављање Извештаја о остваривању годишњег програма за претходну годину и годишњег програма управљања за наредну годину, које управљач доставља надлежном органу до 15. новембра текуће године.

Чланом 18. прецизирано је да се финансирање заштићеног подручја врши и из средстава Зеленог фонда Републике Србије, у складу са предложеним изменама и допунама Закона о заштити животне средине.

Чланом 19. врши се усклађивање терминологије која се односи на дивље врсте.

Чл. 20. до 24. врши се прецизирање овлашћених научних или стручних организација у погледу дозвољених радњи са строго заштићеним дивљим врстама, односно уношења алохтоних врста.

Чланом 25. прецизирано је премештање живих примерака аутохтоних дивљих врста.

Чланом 26. прецизно су дефинисани услови за држање и обележавање живих примерака дивљих животиња у заточеништву. Посебно је предвиђено да се Живи примерци дивљих врста животиња могу се држати у заточеништву само ако им добробит није угрожена, односно ако им се обезбеде животни услови који одговарају врсти, раси, полу, старости као и физичким и биолошким специфичностима, особинама у понашању, односно здравственом стању животиња. Прописано је овлашћење

министра да пропише услове које треба да испуњавају овлашћени обележивачи, начин праћења и контроле процеса обележавања живих примерака дивљих животиња. Прописана је забрана држања у заточеништву живих примерака одређених врста дивљих животиња, осим под условом: 1) да се држе у одговарајућим објектима у саставу зоолошког врта, прихватилиштима и научним установама или другим научним организацијама за потребе биомедицинских истраживања или научних истраживања са циљем очувања врста; 2) да се држе у другим објектима ако се ради о привременом држању ради лечења, опоравка и повратка у природу и/или ако је то у циљу добробити животиња под условом да ће се примерци држати у складу са прописаним условима, да им је обезбеђена одговарајућа ветеринарска нега и да не постоји опасност по здравље и безбедност људи и животну средину. Правно лице, предузетник и физичко лице које поседује живе примерке дивљих животиња чије држање је забрањено или ограничено у складу са овим законом дужно је да примерке пријави Министарству. Министарство решењем забрањује трговину, промену власништва, даље размножавање пријављених примерака и прибављање нових примерака дивљих животиња, осим у случајевима за које постоји изузеће. На основу решења министарство води регистар правних лица, предузетника и физичких лица која поседују живе примерке дивљих животиња чије држање је забрањено или ограничено. Решење је коначно и против њега се може водити управни спор.

Чланом 27. прописан је поступак издавања дозволе за рад зоолошког врта у складу са Директивом о држању дивљих животиња о зоо вртovima. Правно лице које држи дивље животиње у склопу зоолошког врта дужно је да поднесе Министарству захтев за издавање дозволе за рад зоолошког врта. Дозвола за рад зоолошког врта издаје се на период од четири године. Дозвола се издаје под условом да ли су испуњени услови за држање дивљих животиња у зоолошком врту у складу са овим законом. Уз захтев за издавање дозволе подноси се следећа документација, која садржи нарочито: врсте и број животиња; детаљни план објеката и простора за држање животиња; друге доказе и документацију прописану у складу са овим законом. Испуњеност услова за издавање дозволе утврђује Министарство на основу поднетог захтева и налаза надлежне инспекције. Дозвола се одузима ако зоолошки врт не испуњава услове прописане дозволом. Уколико се у поступку инспекцијског надзора утврди да зоолошки врт или његов део не испуњава услове за издавање дозволе, односно услове прописане дозволом или ревизијом дозволе, Министарство ће: 1) привремено одобрити рад зоолошком врту и прописати временски рок, не дужи од четири године, како би се испунили прописани услови за добијање дозволе и/или 2) зоолошки врт или његов део затворити за јавност. Дозвола се одузима ако зоолошки врт не поступа у складу са условима прописаним у дозволи, односно ако не испуни прописане услове у року из става 8. тачка 1) овог члана. Услови из дозволе могу се променити у року важења дозволе, ако: постоји опасност од настанка штете или настане штета по здравље људи и животну средину; дође до измена закона и других прописа; промене услова у дозволи, услови безбедности на раду захтевају ревизију, односно измену дозволе. Промену услова у дозволи, односно ревизију дозволе врши Министарство по службеној дужности у прописаним случајевима. Министар ближе прописује садржину захтева, документацију која се подноси уз захтев и образац захтева за издавање дозволе за рад зоолошког врта.

Чланом 28. прописано је поступак доказивања порекла примерака строго заштићених и заштићених дивљих врста. Правна лица, предузетници и физичка лица која држе примерке строго заштићених и заштићених дивљих врста морају да поседују доказ којим се потврђује да се ради о: 1) примерцима који су законито увезени; 2)

примерцима који су законито стечени пре него што је врста законом заштићена; 3) примерцима пореклом из узгоја у складу са овим законом; 4) примерцима који су пријављени Министарству у складу са прописаним законским роком. Под доказом о пореклу сматрају се дозволе и потврде издате у складу са овим законом, прописима донетим на основу овог закона или потврђеним међународним уговором којим се уређује промет угрожених врста дивље флоре и фауне (у даљем тексту: ЦИТЕС Конвенција). За примерке који су пријављени Министарству у складу са прописаним законским роком, а за које власници нису приложили документован доказ о пореклу, узимају се у разматрање изјаве о пореклу дате уз пријаву. Министарство на основу мишљења овлашћених научних или стручних организација одобрава или одбија захтеве за издавање потврда.

Правна лица, предузетници и физичка лица која поседују мртве примерке, делове и деривате животињских врста које су строго заштићене ЦИТЕС конвенцијом дужна су да пријаве поседовање тих врста Министарству ради прибављања потврде. У случају да правна лица, предузетници и физичка лица наследе примерак строго заштићене или заштићене дивље врсте, дужни су да без одлагања о томе обавесте Министарство и прибаве одговарајућу потврду. Министар прописује услове за поступање са примерцима који су пријављени Министарству до ступања на снагу овог закона, односно са мртвим примерцима, делова и деривата животињских врста које су строго заштићене ЦИТЕС конвенцијом.

Чланом 29. прописује се евидентирање и обележавање живих примерака заштићених дивљих врста животиња. Правно лице, предузетник и физичко лице које постане власник живог примерка строго заштићене или заштићене дивље врсте животиња с намером држања у заточеништву дужно је да у року од десет дана по стицању власништва Министарству поднесе захтев за издавање потврде. Потврда се издаје ако подносилац захтева докаже да су испуњени услови прописани овим законом и прописом којим се уређује прекогранични промет и трговина врстама дивље флоре и фауне. Живи примерци строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња обавезно се обележавају у складу са овим законом и прописом о обележавању. Министарство води евиденцију примерака строго заштићених или заштићених дивљих врста животиња. Одгајивачнице у којима се узгајају строго заштићене дивље врсте животиња, могу да врше прекогранични промет у комерцијалне сврхе тих заштићених врста само под условом да се региструју код Секретаријата ЦИТЕС конвенције.

Чланом 30. прописује се узгој строго заштићених и заштићених дивљих врста. Правно лице, предузетник и физичко лице које намерава да узгаја или вештачки размножава примерке строго заштићених или заштићених дивљих врста, дужно је да прибави дозволу у складу са овим законом. Ако Министарство, на основу мишљења научне или стручне организације утврди да узгој или вештачко размножавање одређене дивље врсте представља опасност по здравље људи, добробит животиња или животну средину, Министарство може забранити узгој. Уколико се у поступку инспекцијског надзора у складу са овим законом у току важења дозволе утврди да се узгој или вештачко размножавање врши у супротности са условима на основу којих је дозвола издата, Министарство ће одузети дозволу. Власник дивље врсте животиње обавезан је да осигура да та животиња не побегне у природу и одговоран је за штету коју та животиња проузрокује ако побегне.

Чланом 31. редефинисан је члан 90. у погледу трговине строго заштићеним и заштићеним дивљим врстама у складу са ЦИТЕС конвенцијом и Уредбом Савета 338/97/ЕЗ године о заштити фауне и флоре регулисањем њихове трговине. Правно лице, предузетник и физичко лице које обавља трговину примерцима заштићених врста

животиња, дужно је да трговину обавља и живе животиње држи у складу са чл. 86. и 87. овог закона и прописом којим се уређује прекогранични промет и трговина врстама дивље флоре и фауне. Дефинисан је појам трговине који подразумева: продају и куповину, стицање у комерцијалне сврхе, излагање јавности ради стицања добити, коришћење у сврху стицања добити, држање ради продаје, нуђење на продају, потражњу за куповину или превоз ради продаје, најам, размену или било који други вид промене власништва. Приликом трговине примерцима заштићених дивљих врста животиња, продавац, односно власник је дужан да новом власнику преда доказ о пореклу тих врста. Потврде и други акти издати на основу овог закона у сврху трговине заштићеним дивљим врстама могу се користити само за примерке на које се односе.

Чланом 32. врши се прецизирање терминологије, односно измена у циљу побољшања примене одредбе члана 91. Закона у погледу оснивања прихватилишта дивљих животиња. Предвиђено је да Министарство може основати прихватилишта за потребе збрињавања одузетих, заплених или повређених примерака дивљих животиња.

Чланом 33. редефинисан је члан 92. Закона у погледу одузимања и поступања са одузетим примерцима строго заштићених, заштићених и алохтоних дивљих врста у складу са ЦИТЕС конвенцијом и Уредбом Савета 338/97/ЕЗ године о заштити фауне и флоре регулисањем њихове трговине. Примерци строго заштићених, заштићених и алохтоних дивљих врста са којима се поступа супротно одредбама овог закона, одузимају се на прописан начин у складу са овим законом, уз издавање потврде о одузимању која садржи податке о одузетим примерцима. Са привремено или трајно одузетим примерцима поступа се у складу са прописом којим се уређује прекогранични промет и трговина врстама дивље флоре и фауне. Министарство одређује прихватилишта, зоолошке вртове, друга правна и физичка лица за привремено или трајно збрињавање одузетих примерака. Трошкове таксономског одређивања врсте и/или утврђивања врсте од које део или дериват потиче,, узорковања, анализа, нешкодљивог уклањања, транспорта, лечења, неге, враћања у природу и збрињавања одузетих примерака сноси правно лице, предузетник или физичко лице од кога су примерци одузети. У случају када се прекогранични промет врши супротно прописима, а није утврђен прималац, све трошкове дужан је да подмири пошилац, превозник или наручилац, односно држава уколико напред наведена лица нису утврђена. Укупан износ трошкова утврђује Министарство на основу извештаја о утрошеним средствима за потребе збрињавања примерака. Накнада трошкова се врши на основу коначне одлуке суда. Међусобна права и обавезе везана за пружање услуга збрињавања одузетих примерака регулишу се уговором закљученим између Министарства и правног или физичког лица овлашћеног за збрињавање примерака. Министар прописује трошковник збрињавања одузетих примерака строго заштићених, заштићених и алохтоних дивљих врста.

Чланом 34. редефинисан је члан 93. Закона у погледу поступања са нађеним примерцима строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња. Лице које нађе примерак строго заштићене или заштићене дивље врсте животиње дужно је да одмах обавести Министарство о: 1) пронађеним мртвим примерцима, 2) живим примерцима који су болесни, повређени или који нису способни да самостално преживе у природи. Министарство упућује примерке из тачке 2) ради лечења и опоравка на привремено збрињавање и након опоравка ти примерци се пуштају назад у природно станиште ако се процени да су способни да самостално преживе. Оправдане трошкове транспорта, неге и лечења животиње сноси Министарство. Сви примерци строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња обележавају се на прописани начин. Убијени или

на било који други начин усмрћени примерци строго заштићених дивљих врста пронађени на територији Републике Србије предају се овлашћеној научној или стручној организацији на препарирање, конзервацију и чување чиме постају покретна заштићена природна добра као делови биолошког наслеђа, а који имају научни, образовни и културни значај. Овлашћена научна или стручна организација води евиденцију о примерцима тих врста.

Чланом 35. редефинисан је члан 94. Закона у погледу прекограничног промета, трговине и узгоја дивљих врста у складу са ЦИТЕС конвенцијом и Уредбом Савета 338/97/ЕЗ године о заштити фауне и флоре регулисањем њихове трговине. Министарство, на основу мишљења овлашћене научне или стручне организације, издаје дозволе и друга акта (потврде, мишљења, обавештења и др.) којима се одобрава увоз, извоз, унос и износ примерака дивљих врста, њихових делова и деривата, заштићених на основу закона и потврђених међународних уговора, као и за увоз живих примерака алохтоних дивљих врста које нису заштићене. Дозвола, односно потврда издаје се под следећим условима: 1) да је право располагања јединком врсте дивље животиње, гљиве и биљке стечено у складу са законом; 2) да су животиње или пошилика обележени на прописани начин; 3) да су предузете све мере за добробит животиња током превоза; 4) другим условима прописаним у складу са овим законом. Министарство може да забрани издавање дозвола и потврда за прокогранични промет лицу које је кажњавано за илегални прекогранични промет строго заштићеним или заштићеним врстама дивље флоре и фауне и/или за кршење посебних прописа који регулишу добробит животиња, и то: 1) за привредни преступ, односно прекршај, у периоду од шест месеци до две године од правноснажности одлуке суда; или 2) за кривично дело, у периоду од две до пет година од правноснажности одлуке суда. Забрањен је прекогранични промет примерака дивљих врста ако: 1) се прекогранични промет, укључујући отпрему, транспорт и транзит врши без издате дозволе или потврде; 2) се врши супротно издатој дозволи или потврди, односно дозвола или потврда се користи за било који други примерак осим за онај за који је издата; 3) се користи дозвола или потврда која је поништена или чији је рок важења истекао; 4) се користи лажна, фалсификована дозвола или потврда, укључујући и исправу на којој су вршене неовлашћене измене. Министарство може поништити издате важеће дозволе и потврде, односно забранити издавање дозвола и потврда у наредних годину дана од дана поништавања дозволе. Министарство може поништити дозволу или потврду: 1) ако се, после издавања дозволе или потврде, услед ванредних околности, не може обавити извоз, увоз или транзит у складу са условима наведеним у дозволи или потврди; 2) ако накнадно утврди да је одлука о издавању дозволе или потврде донета на основу нетачних података, фалсификованих докумената или исправа на којима су вршене неовлашћене измене. Лицу чија је дозвола или потврда поништена због околности из тачке 2), а имало је сазнање о тачности података, Министарство неће издавати дозволу или потврду у наредних годину дана од дана укидања дозволе или потврде. Сваку пошилику строго заштићених, заштићених и алохтоних дивљих врста мора да прати дозвола, односно потврда у оригиналу. При увозу, извозу, уносу, износу и транзиту, живе животињеморају се превозити и чувати на начин којим се ни најмање не озлеђује или оштећује њихово здравље или се са њима нехумано поступа, у складу с посебним прописима. Министар може забранити или ограничити увоз одређених алохтоних дивљих врста на основу мишљења овлашћене научне или стручне организације у складу са прописаним условима, а нарочито, ако: 1) увоз представља опасност по аутохтоне врсте, здравље или безбедност људи; 2) ниво трговине може угрозити опстанак популације дате дивље врсте у природи; 4) је проценат угинућа примерака дате дивље врсте у транспорту превисок. У складу са потврђеним међународним

уговорима, а у циљу заштите дивљих врста министар прописује: 1) услове под којима се обавља увоз, извоз, унос, износ или транзит, трговина и узгој дивљих врста; 2) издавање дозвола и других аката (потврде, мишљења и обавештења и др.); 3) спискове дивљих врста, њихових делова и деривата који подлежу издавању дозвола, односно других аката; 4) дивље врсте, њихове делове и деривате чији је увоз односно извоз забрањен, ограничен или обустављен; 5) изузетке од издавања дозволе и других аката; 6) садржину, изглед и начин вођења регистра издатих дозвола и других аката; 7) начин обележавања животиња или пошиљки; 8) начин поступања са одузетим примерцима; 9) начин спровођења надзора и вођења евиденције; 10) израду извештаја и др.

Чланом 36. редефинисан је члан 95. Закона у погледу пријаве прекограничног промета дивљих врста у складу са ЦИТЕС конвенцијом и Уредбом Савета 338/97/ЕЗ године о заштити фауне и флоре регулацијом њихове трговине. Прекогранични промет примерака строго заштићених и заштићених дивљих врста, њихових делова и деривата, као и увоз или унос живих примерака алохтоних дивљих врста обавезно се пријављује царинској служби, у складу са одредбама овог закона и другим прописима. Увозник, односно извозник примерака тих врста, дужан је да о очекиваном времену доласка, односно отпремања пошиљке, као и врсти и количини примерака дивљих врста у пошиљци обавести Министарство и надлежну царинску испоставу 48 сати пре вршења увоза или извоза. Ветеринарско здравствени и фитосанитарни преглед и контролу пошиљки над којима постоји надлежност граничне ветеринарске и фитосанитарне инспекције спроводи се у складу с посебним прописима. Граничне прелазе на којима се може обављати увоз, извоз, унос, износ и транзит строго заштићених и заштићених дивљих врста, њихових делова и деривата, као и услове у погледу њихове опремљености и оспособљености за обављање тих послова, прописује министар надлежан за послове пољопривреде, шумарства и водопривреде уз сагласност Министра. Министарство је дужно да на граничним прелазима информисе јавност о условима и начину вршења прекограничног промета строго заштићених и заштићених дивљих врста. Царинска служба може од царинског декларанта захтевати потврду да предметна врста није под заштитом. Уколико се прекогранични промет примерака строго заштићених или заштићених дивљих врста врши супротно прописаним условима, примерке одузима надлежни инспектор или царинска служба.

Чланом 37. редефинисан је члан 96. Закона у погледу рада царинске службе у складу са ЦИТЕС конвенцијом и Уредбом Савета 338/97/ЕЗ године о заштити фауне и флоре регулацијом њихове трговине. Царинска служба контролише увоз, извоз, поновни извоз и транзит примерака дивљих врста, а посебно: 1) проверава да ли при преласку границе за примерке постоје важеће дозволе, потврде или друга акта издата у складу са прописом из члана 94. овог закона, и/или прописана документација друге државе издата у складу са ЦИТЕС Конвенцијом; 2) проверава да ли примерци тј. садржај пошиљке одговара подацима наведеним у пропратној документацији у сарадњи са Министарством и/или овлашћеним научним или стручним организацијама; 3) проверава да ли су испуњени услови за транспорт живих примерака наведени у дозволи, односно потврди, у сарадњи са Министарством, овлашћеним научним или стручним организацијама и/или граничном ветеринарском и фито-санитарном инспекцијом; 4) поступа са дозволама и потврдама на начин прописан актом о прекограничном промету заштићених дивљих врста; 5) без одлагања обавештава Министарство о откривању неправилности у вршењу прекограничног промета заштићених дивљих врста или потешкоћа у утврђивању дивљих врста при прегледу пошиљке. Одузете примерке, до окончања судског поступка, царинска служба у сарадњи са Министарством: 1) може сама да чува у случају када се ради о мртвим

примерцима, деловима и дериватима о трошку лица од којег су примерци одузети или да исте повери на чување овлашћеном лицу или институцији; 2) збрињава живе примерке код правног или физичког лица овлашћеног од стране Министарства. У случају из тачке 2) трошкове стручне провере садржаја пошиљке сноси увозник, односно извозник. Влада утврђује висину и начин плаћања таксе за стручну проверу садржаја пошиљке.

Чланом 38. регулише се статус завода као установе на чије оснивање, организацију и рад се примењују прописи о јавним службама, а прописује се да се права, обавезе и одговорности запослених у организацији за заштиту природе уређују у складу са општим прописима о раду, док се плате уређују у складу за прописом којим се уређују плате запослених у јавним службама које се финасирају из буџета Републике, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

Чланом 39. прописано је да чувар заштићеног подручја има статус службеног лица.

Чл. 40. и 41. врши се прецизирање назива и дефинисање Стратегије заштите природе као дугорочне политике у области заштите и очувања биодиверзитета. Стратегија заштите природе је основни инструмент за спровођење потврђених међународних уговора у области биолошке разноврсности и заштите природе којима се одређују дугорочни циљеви и мере очувања биолошке разноврсности.

Чл. 41. и 43. допуњен је члан 119. Закона обавезом инспектора да у вршењу инспекцијског надзора над прекограничним прометом и трговином строго заштићеним и заштићеним врстама, као и живим примерцима дивљих животиња сарађује са овлашћеним лицем за издавање дозвола за прекогранични промет дивљих врста. Овим се врши прецизирање инспекцијског надзора и сарадње са царинском службом, полицијом и републичким јавним тужилаштвом, као и измене у циљу унапређивања вршења инспекцијског надзора (инспекција, полиција, царина). Министарство образује заједничко тело ради планирања, праћења, усклађивања и предузимања заједничких мера и активности за спровођење надзора над прекограничним прометом и трговином дивљим врстама., у складу са прописима којима се уређује државна управа. Одлуком о образовању заједничког тела уређују се питања програмирања и вршења обуке.

Чл. 44. и 45. врши се прецизирање овлашћења инспектора, односно права и обавеза инспектора из чл. 120. и 121. Закона и усклађивање са предложеним изменама. Такође, прописано је да се спровођење мере забране прекограничног промета, трговине и поседовања примерцима строго заштићених, заштићених дивљих врста укључује следеће мере: 1) кажњавање трговине и/или поседовања таквих примерака; 2) трајно одузимање таквих примерака или њихово враћање држави порекла.

Чланом 46. у целини је редефинисан члан 123. Закона прецизирањем и изменама одредбе о одузимању предмета и заштићених природних добара. У вршењу инспекцијског надзора инспектор има право и дужност да привремено одузме примерке строго заштићених, заштићених и/или алохтоних дивљих врста при вршењу прекограничног промета, трговине и/или поседовања на територији Републике Србије, супротно овом закону, прописима донетим на основу овог закона и потврђеним међународним уговорима и наложи њихово чување, уз издавање потврде из члана 92. став 1. овог закона. Са одузетим покретним заштићеним природним документима и примерцима дивљих врста поступа се на примерен начин за њихово очување и заштиту, а на предлог овлашћене научне или стручне организације за живе примерк

Чланом 47. врши се прецизирање одредаба о привредном преступу из члана 125. Закона у складу са предложеним изменама. Такође, предвиђено је да се за привредни

преступ, а нарочито у случају понављања привредног преступа, поред прописане новчане казне привредном друштву или другом правном лицу, може се изрећи и заштитна мера забране обављања одређене привредне делатности, а одговорном лицу заштитна мера забране вршења одређене дужности у трајању до десет година.

Чланом 48. врши се прецизирање одредаба о прекршајима из члана 126. Закона у складу са предложеним изменама. Вредност, статус заштите и број примерака дивље врсте која је предмет прекршаја суд узима у обзир при одмеравању новчане казне. За прекршај, а нарочито у случају понављања прекршаја, поред прописане новчане казне може се изрећи и заштитна мера забране обављања одређене делатности у трајању од три године.

Чланом 49. извршена је допуна члана 127. Закона која се односи на прекршај одговорног лица у државном органу, органу територијалне аутономије, органу јединице локалне самоуправе и имаоцу јавних овлашћења, ане прибави сагласност надлежног органа на средњорочни, односно годишњи програм заштите природних добара.

Чл. 50. до 52. предвиђене су прелазне одредбе за усклађивање правних лица, предузетника и физичких лица са одредбама овог закона. Правно лице, предузетник и физичко лице које поседује живе примерке дивљих животиња чије држање је забрањено или ограничено дужно је да примерке пријави Министарству најкасније у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона из (члан 86. став 8.). Правно лице које држи дивље животиње у склопу постојећег зоолошког врта, а које до дана ступања на снагу овог закона није Министарству пријавило зоолошки врт дужно је да поднесе пријаву Министарству у року од 90 дана од дана ступања на снагу овог закона (члан 86а став 1.). Правно лице дужно је да достави Министарству у прописаном поступку програм мера и динамику прилагођавања рада зоолошког врта прописаним условима за период до 31. децембра 2017. године. Правна лица, предузетници и физичка која поседују мртве примерке, делове и деривате животињских врста које су строго заштићене ЦИТЕС конвенцијом да поседовање истих пријаве најкасније 180 дана од дана ступања на снагу овог закона лица (члан 93. став 5.).

Чланом 53. прописано је да ће подзаконски прописи за спровођење овог закона бити донети у року од годину дана од дана ступања на снагу овог закона.

Чланом 54. прописано је ступање на снагу закона.

IV СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ОВОГ ЗАКОНА

За спровођење овог закона нису потребна додатна средства из буџета Републике Србије.

РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊА ЗАКОНА ПО ХИТНОМ ПОСТУПКУ

Сагласно члану 167. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС”, број 20/12 – пречишћен текст) предлаже се доношење закона по хитном поступку, с обзиром да би недоношење закона по наведеном поступку могло да проузрокује штетне последице у погледу економичног и ефикасног вршења послова управљања заштићеним подручјима.

С обзиром на комплексност и повезаност материје доношењем закона по хитном поступку обезбеђују се нови законодавни, организационо-институционални и други услови за функционисање система финансирања заштите природе у Републици Србији.

АНАЛИЗА ЕФЕКТА

Одређивање проблема које закон треба да реши

У важећем Закону о заштити природе одређена материјално-правна решења нису у потпуности усаглашена са међународним уговорима и прописима ЕУ у области заштите биолошке разноврсности, а нарочито у делу који се односи на:

- оцену прихватљивости за еколошку мрежу која захтева да се прецизније уреди овај поступак, заштиту природних станишта и дивљих биљних и животињских врста, у складу са Директивом Савета 92/43/ЕЕС о стаништима;
- евидентирање и обележавање живих примерака заштићених дивљих врста животиња, у складу са ЦИТЕС конвенцијом и Уредбом Савета 338/97/ЕЗ о заштити фауне и флоре регулисањем њихове трговине;
- прекогранични промет, трговину и узгој дивљих врста флоре и фауне (пријава прекограничног промета, обавезе увозника и извозника дивље флоре и фауне), у складу са ЦИТЕС конвенцијом и Уредбом Савета 338/97/ЕЗ;
- држање дивљих животиња у зоолошким вртovima (постојећим прописима углавном није адекватно уређено), у складу са Директивом Савета 1999/22/ЕЗ о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima;
- поступање са нађеним примерцима строго заштићених и заштићених дивљих врста животиња, поступак одузимања и поступање са одузетим примерцима строго заштићених, заштићених и алохтоних дивљих врста поступак доказивања порекла примерака строго заштићених и заштићених дивљих врста, као и поступак накнаде штете коју су нанеле строго заштићене и заштићене дивље врсте који нису прецизно дефинисани у закону), у складу са Уредбом Савета 338/97/ЕЗ;
- инспекцијски надзор, рад царинске службе и казнену политику (нарочито у делу који се односи на илегални промет и одузимање врста дивље флоре и фауне, у складу са ЦИТЕС конвенцијом и Уредбом Савета 338/97/ЕЗ.

~~Престанак важења Закона о Фонду за заштиту животне средине захтева ревизију финансирања заштићених природних добара које је прописано чланом 69. Закона о заштити природе. Чланом 69. став 1. тачка 2) Закона о заштити природе прописано је да се финансирање заштићеног подручја обезбеђује из средстава Фонда за заштиту животне средине. С обзиром да је Фонд за заштиту животне средине престао са радом, потребно је усагласити одредбу о финансирању заштићеног подручја са предложеним изменама Закона о заштити животне средине којима се предвиђа оснивање Зеленог фонда Републике Србије, извори финансирања заштите животне средине, укључујући и заштиту природе.~~

Циљ који се постиже

Изменама и допунама закона врши се усклађивање са међународно-правним инструментима, и то:

Потврђеним међународним уговорима

- *Законом о потврђивању Конвенције о биолошкој разноврсности* („Службени лист СРЈ, број 11/01- Међународни уговори), са циљем:
  - очувања биодиверзитета,
  - одрживог коришћења компонената биодиверзитета и
  - расподеле користи која проистиче из комерцијалног и другог коришћења генетичких ресурса на праведан и равномеран начин.
- *Законом о потврђивању Конвенције о међународном промету угроженим врстама дивље флоре и фауне* („Службени лист СРЈ, број 11/01- Међународни уговори) прцизирањем одредаба које се односе на:
  - дозвољавање само оног увоза, извоза, реекспорта и увоза морским путем примерака врста фауне и флоре, који су у складу са одредбама Конвенције;
  - предузимање одговарајућих мера за спровођење одредби Конвенције и *забране промета* - увоза, извоза, реекспорта и увоза морским путем врста којим се крше те одредбе (укључујући кажњавање илегалног промета или поседовања таквих примерака и конфисковање или враћање незаконито прибављених примерака држави извоза или центру за прихватање који је претходно одређен);
  - праћење статуса одређене биљне или животињске врсте у земљи и благовремено сигнализирање ради ограничавања издавања извозних дозвола за извоз примерака одређених врста како би се она заштитила у њеној области распрострањења и то до степена који је у складу са улогом дотичне врсте у екосистемима, а то све пре достизања нивоа на којем би та врста могла испуњавати услове за укључивање у ову конвенцију;
  - обезбеђивање да сви живи примерци за време периода транзита, задржавања испоруке и сл. буду на одговарајући начин збринуте како би се свео на минимум ризик од повреда, штетности по здравље или окрутно поступање;
  - вођење евиденције и документације о промету примерцима врста која се одвија сходно Конвенцији;

Прописима ЕУ у области заштите природе

- *Директивом Савета 92/43/ЕЕС о заштити природних станишта и дивљих биљних и животињских врста* са циљем одржавања биодиверзитета кроз очување природних станишта и дивље флоре и фауне; унапређење одржавања биодиверзитета кроз дефинисање заједничких оквира за очување дивље фауне и флоре као и њихових станишта. Зато еколошка мрежа позната као “Натура 2000” укључује “специјална подручја очувања” одређена од стране држава чланица у складу са одредбама ове директиве, односно, у складу са одредбама Директиве 79/409/ЕС које се односи на очување дивљих птица.
- *Директивом Савета 79/409/ЕЕС о очувању дивљих птица*, у циљу обезбеђивања заштите, управљања и контроле свих врста птица које живе у дивљини унутар европске територије држава чланица, укључујући при том и јаја ових птица, њихова гнезда и станишта као и њихову експлоатацију. У том циљу неопходно је да се предузму потребне мере ради одржавања популације врста на нивоу који одговара еколошким, научним и културним потребама, а узимајући у обзир економске и рекреативне потребе, или ради прилагођавања популације ових врста том нивоу. То подразумева обавезу предузимања мера ради чувања, одржавања и обнављања диверзитета и станишта за све врсте птица, укључујући и установљавање заштићених

подручја, управљање у складу са еколошким потребама станишта унутар и ван заштићене зоне, обнављање уништених биотопа и стварање биотопа.

- *Директивом Савета 1999/22/ЕС о држању дивљих животиња у зоолошким вртovima у циљу утврђивања минималних стандарда за држање и бригу о животињама у зоолошким вртovima, као и јачања улоге зоолошких вртова у очувању биодиверзитета.* При том се полази од процене да се многе животиње у зоолошким вртovima држе у неприхватљивим условима. То подразумева обавезу у погледу предузимања мера за издавање дозвола и инспекцију зоолошких вртова и обезбеђивања да сви зоолошки вртovi спроводе одређене мере очувања, као што су: вођење регистра зоолошких вртова, спречавање бекства неких животиња, држање животиња на начин који задовољава њихове биолошке потребе (укључујући и програм ветеринаске заштите), унапређивање јавног образовања и свести о очувању биодиверзитета, учешће у истраживању и размена информација о очувању врста, итд.

- *Уредбом Савета 338/97/ЕС године о заштити фауне и флоре регулисањем њихове трговине која се примењује у сагласности са циљевима, принципима и одредбама Конвенције о међународном промету угроженим врстама дивље флоре и фауне (ЦИТЕС).* За прекогранични промет утврђени су заједнички услови за издавање, употребу и представљање докумената који се односе на увоз, извоз или реекспорт врста које су обухваћене овим прописом. На националном плану постоји обавеза да се одреде царинске канцеларије за извршавање прегледа и формалности за врсте које су регулисане овим прописом, и да надзиру њихово поштовање и кажњавају евентуална кршења.

~~Измене и допуна закона имају за циљ да обезбеде континуитет у функционисању система финансирања заштићених подручја. Предложене измене и допуна је израз усклађивања са решењима предвиђеним Законом о буџетском систему, у делу којим је издиференцирано плаћање такси од плаћања накнада као и са Законом о престанку важења Закона о Фонду за заштиту животне средине и предложеним изменама Закона о заштити животне средине. Предложеним законским решењем не мења се битно режим у области заштите природе, већ се прецизира извор финансирања заштићених подручја.~~

Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема?

Материја којом се уређује област заштите природе се не може устројити без постојања законског акта којим се уређују правила у заштити и очувању заштићених подручја, тако да не постоје друге могућности за решавање наведених проблема.

Зашто је доношење закона најбоље решење проблема?

Усклађивање законских решења могуће је једино изменом важећих закона, тако да је то једино могуће решење за решење проблема.

На кога ће и како утицати решења предложена у закону?

Закон ће имати утицај на:

- 1) *надлежне органе – (доношење прописа, издавање дозвола, потврда, инспекцијски надзор).* Законом је предвиђено доношење седам прописа (Влада – два прописа и министар- 6 прописа), на основу ревизије постојећих прописа. Закон предвиђа могућност да Министарство може основати прихватилишта за потребе збрињавања одузетих или повређених примерака дивљих животиња. Законом је прописано издавање и одузимање дозволе за рад зоолошких вртова. Прецизно је

дефинисана надлежност инспекција (заштите животне средине, фито-санитарне, ветеринарске), полиције и царинске службе у вршењу контроле;

2) *увознике и извознике угрожених и заштићених врста дивље флоре и фауне* – прецизним дефинисањем обавеза у прекограничном промету дивљим врстама флоре и фауне, обележавању, укључујући обавезу правна лица, предузетнике и физичка лица која држе примерке строго заштићених и заштићених дивљих врста да морају да поседују доказ којим се потврђује порекло тих врста, као и обавезе у погледу трговине и узгоја тих животиња;

3) *власнике зоолошких вртова* – прецизним дефинисањем обавезе зоолошких вртова у погледу услова за држање и обележавање животиња, прибављања дозволе за рад и прилагођавања рада зоолошког врта условима прописаним законом.

4) *овлашћене научне и стручне организације* – прецизним дефинисањем овлашћења научних и стручних организација у погледу давања мишљења, поступања са нађеним примерцима строго заштићених врста дивљих животиња, вођења евиденције и других стручних послова у спровођењу закона.

У предложеном члану 24. став 1. прописани су услови под којим правна лица, предузетници и физичка лица могу да држе примерке строго заштићених и заштићених дивљих врста, међу којима је доказ о пореклу један од обавезних услова. У следећем ставу се потом прецизира да се под доказом о пореклу сматрају дозволе и потврде издате у складу са овим законом или потврђеним међународним уговором којим се уређује промет угрожених врста дивље флоре и фауне (у даљем тексту: ЦИТЕС конвенција).

Ово решење се односи на све држаоце примерака строго заштићених и заштићених врста, у складу са одредбама уредби Европске Заједнице 338/97 и Европске Комисије 865/06 и СИТЕС конвенције. Ово решење неће утицати на право постојећих власника да држе примерке који су законито стечени, већ се прописује обавеза прибављања потврде за исте. За поседовање примерака строго заштићених и заштићених врста, односно ради доказивања законитог стицања власник мора да прибави документ од управног органа за СИТЕС конвенцију у Републици Србији којом се потврђује легалност примерка надлежним органима. Овакво решење се примењује у свим државама чланицама Европске уније, јер проистиче из горе наведених уредби ЕУ.

Који су трошкови које ће примена закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Примена овог закона не изазива додатне трошкове грађанима, привреди, посебно малим и средњим привредним друштвима јер не уводи нове обавезе у односу на обавезе које су прописане важећим Законом о заштити природе („Службени гласник РС”, бр. 36/09, 88/10 и 91/10 - испр.).

У предложеним чл. 7. и 8. дефинише се прикупљање и ажурирање одређених врста података који су у даљој процедури доступни јавности. Међутим, за разлику од ранијег решења које предвиђа да министар овлашћује заводе и друге стручне и научне институције за прикупљање и стално ажурирање података, у предложеном решењу вршење ових послова се заснива на уговорном односу између министра и завода или других стручних и научних институција. Имајући у виду да је у поступку јавне расправе, на предлог стручних организација и експерата прихваћен предлог да се у чл.

7. и 8. задржавају ставови постојећег члана 16. Закона о заштити природе у смислу претходно дефинисаног решења да министар овлашћује Завод за заштиту природе Србије и друге стручне и научне институције за прикупљање података и ажурирање, тако да се не стварају додатни трошкови за грађане и привреду.

Такође треба имати у виду и чињеницу да је прикупљање и ажурирање података о типовима станишта и врстама и њиховим стаништима везано за успостављање и развој еколошке мреже која се дефинише чл. 38. и 39. Закона о заштити природе и Уредбом о еколошкој мрежи („Службени гласник РС“, број 102/2010) односно да је чланом 10. ове уредбе предвиђено финансирање заштите еколошке мреже која укључују и европску еколошку мрежу Натура 2000. Истим чланом став 2. дефинише и то да ће Влада обезбедити средства у буџету Републике Србије за реализацију пројеката идентификације и картирања станишта на територији Републике Србије и израду карте станишта из члана 4. став 5. ове уредбе. Овим чланом Уредбе се транспонују обавезе из члана 8. ЕУ Директиве о стаништима, која обавезује будуће чланице ЕУ да у свом законодавству обезбеде инструменте финансирања заштите европске еколошке мреже Натура 2000 која је идентификована на територији те чланице односно кроз еколошку мрежу штите се типови станишта приоритетни за заштиту као и одређене врсте и њихова станишта од значаја за ЕУ.

Да ли позитивни ефекти доношења закона оправдавају трошкове његове примене?

Ефекти доношења овог закона оправдавају трошкове његове примене јер се његовим доношењем обезбеђује неопходно системско, правно и институционално усклађивање, односно делотворније и ефикасније обављањ послова у области заштит природе.

У члану 30. Нацрта закона је предвиђена могућност да Министарство може основати прихватилишта за потребе збрињавања одузетих или повређених примерака дивљих животиња. Могућност оснивања прихватилишта од стране Министарства је постојала и у претходној верзији Закона о заштити природе, тако да се не ради о новом решењу. Прихват живих примерака дивљих животиња се спроводи више од 7 година, најчешће у сарадњи са постојећим зоолошким вртovima, пре свега због постојећих објеката и особља. Финансирање рада прихвата се врши из државног буџета јер је то обавеза која проистиче из међународног уговора (CITES конвенције, која је ратификована 2001. године). Нацртом закона о изменама и допунама Закона о заштити животне средине предвиђено је финансирање заштите животне средине из Зеленог фонда Републике Србије – Члан 18 Нацрта закона (нови члан 93). У члану 93. предвиђено је да ће се из Зеленог фонда Републике Србије финансира збрињавање и обележавање одузетих или заплених примерака дивље флоре и фауне.

~~Законом се поједина важећа решења боље систематизују, без изискивања додатних трошкова (нпр. регистар заштићених природних добара, евиденција носедовања примерака строго заштићених или заштићених врста). Наиме, члан 50. став 5. Закона којим је предвиђено да министар прописује врсту података, начин прибављања, вођења, заштите и коришћења података из регистра заштићених природних добара, као и податке из регистра који су јавног карактера није предмет измена и допуна закона. На основу овог овлашћења донет је Правилник о садржају и начину вођења регистра заштићених природних добара ("Службеном гласнику РС", бр. 81/10 од 5.11.2010. године) који прописује регистар као јавна књигу, његов садржај и начин вођења. Међутим, овим регистром је прописано да се главна књига регистра у електронској форми води у електронској бази података или наменском модулу~~

~~информационог система у надлежној установи и повезује са другим базама и регистрима Министарства животне средине, завода за заштиту природе и Природњачког музеја у Београду. Природњачки музеј на основу важећег члана 93. ст. 7. и 8. већ води базу података о заштићеним покретним добрима. Предложеним изменама и допунама наведени ставови извршена је систематика и пребачени су у члан 50. којем и припадају, а за Природњачки музеј у Београду не проузрокују додатне трошкове.~~

Евиденција поседовања примерака строго заштићених или заштићених врста је већ успостављена, и води се преко система издавања потврда за примерак и потврда за трговину, у складу са одредбама из Уредбе 338/97 и 865/06, које су пренете у национали пропис (Правилник о прекограничном промету и трговини заштићеним врстама "Службени гласник РС" 99/09). Свака издата потврда је евидентирана у електронској бази, односно апликацији која се користи за њену израду. Овим решењем се уводи посебна евиденција за држање примерака дивљих животиња чије држање је забрањено или ограничено (јер се често ради о врстама дивљих животиња које нису заштићене, тако да нису у већ постојећој горе наведеној евиденцији). Пошто је првобитна, и највећа евиденција већ успостављена кроз систем издавања потврда, која се одржава у склопу рада апликације за израду CITES дозвола и потврда, увођење додатног дела за евидентирање примерака дивљих животиња чије држање је забрањено или ограничено неће проузроковати додатне трошкове.

Члан 47. Нацрта закона предвиђа да ће Министарство образовати заједничко тело за спровођење надзора над прекограничним прометом и трговином дивљим врстама ради обуке који врше службена лица инспекцијских органа, службеници царинске службе и овлашћени полицијски службеници за вршење надзора прекограничног промета и трговине дивљим врстама, у складу са прописима којима се уређује државна управа. Оснивање и рад овог тела неће проузроковати трошкове зато што ће оно функционисати путем оперативних састанака и размене информација представника управног органа за CITES у Републици Србији, представника надлежних надзорних органа (царина, гранична полиција, криминалистичка полиција, инспекција за заштиту животне средине, гранична фитосанитарна и гранична ветеринарска инспекција) и представника Републичког јавног тужилаштва. Организовање састанака и размена информација вршиће се у оквиру редовног обављања послова који се односе на прекогранични промет врста који не захтевају додатне трошкове из буџета Републике Србије.

Да ли закон стимулише појаву нових привредних субјеката на тржишту и тржишну конкуренцију

Овим законом не утиче се на решења из основног закона те овај закон нема утицај на појаву нових привредних субјеката и тржишну конкуренцију.

Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да изнесу своје ставове о закону?

Јавна расправа о Нацрту закона спроводена је по посебном програму јавне расправе Владе (31. октобар-19 новембар 2013). Учесници у јавној расправи су државни органи и заинтересовани субјекти у области заштите природе (Завод за заштиту природе Србије, Покрајински завод за заштиту природе, научне и стручне организације у области заштите природе, Привредна комора Србије, Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Секретаријат за заштиту животне средине Града Београда, Стална конференција градова и општина, представници цивилног друштва и други). Нацрт закона припремљен је у сарадњи са научним и стручним организацијама у

области заштите природе (Завод за заштиту природе Републике Србије и др.) Стручна јавна расправа одржана је у Привредној комори Србије и Сталној конференцији градова и општина. Нацрт закона био је доступан је јавности на сајту Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине ради давања примедба и сугестија. Текст Нацрта усаглашен је са примедбама и сугестијама датим на јавној расправи.

На Нацрт закона предлоге, примедбе и сугестије су доставили: Секретаријат за заштиту животне средине, града Београда, ЈП Србијашуме, EcoDev, Центар за истраживачке и развојне пројекте Београд, Градска Управа за животну средину Нови Сад, Градска управа Суботица-Жика Рех, Завод за заштиту природе Србије, Стална конференција градова и општина, Клара Сабатош, Суботица, WWF International – Дунавско-карпатски програм, Српско херпетолошко друштво, санитарно еколошког друштва – Мр Мара Влајковић, Општина Бор, ЕРАР - ОИРА Србија, Алијанса за заштиту природе, права животиња и права људи. У нацрт закона су уграђени предлози за измену одређених чланова нацрта закона, за које је оцењено да су у складу са транспозицијом прописа ЕУ и у функцији спровођења закона. Детаљне информације о прихватању предлога, као и разлога за неприхватање достављених предлога садржани су у Извештају са јавне расправе о Нацрту закона о изменама и допунама Закона о заштити природе.

Које ће мере током примене закона бити предузете да би се остварили разлози доношења закона?

За остваривање предложених решења предузеће се законодавне, управне и организационе мере. У року од годину дана од дана ступања на снагу закона донеће се нови прописи, и то:

- Уредба о еколошкој мрежи Републике Србије.
- Уредба о висини и начину плаћања таксе за стручну проверу садржаја пошиљке;
- Правилник о критеријумима за издвајање угрожених, ретких, осетљивих, и за заштиту природних типова станишта, мере заштите за њихово очување и списак типова станишта.
- Правилник о условима које треба да испуњавају овлашћени обележивачи, начин праћења и контроле процеса обележавања живих примерака дивљих животиња у заточеништву
- Правилник о садржини захтева, документацији која се подноси уз захтев и обрасцу захтева за издавање дозволе за рад зоолошког врта.
- Правилник о условима за поступање са примерцима строго заштићених и заштићених дивљих врста
- Правилник о:
  - условима под којима се обавља увоз, извоз, унос, износ или транзит, трговина и узгој дивљих врста;
  - издавању дозвола и других аката (потврде, мишљења и обавештења и др.);
  - списковима дивљих врста, њихових делова и деривата који подлежу издавању дозвола, односно других аката;
  - дивљим врстама, њихове деловима и дериватима чији је увоз односно извоз забрањен, ограничен или обустављен;
  - изузецима од издавања дозволе и других аката;

- садржини, изгледу и начину вођења регистра издатих дозвола и других аката;
- начину обележавања животиња или пошиљки;
- начину поступања са одузетим примерцима;
- начину спровођења надзора и вођења евиденције;
- изради извештаја и др.

8. Одлука о образовању заједничког тела за спровођење надзора над прекограничним прометом и трговином дивљим врстама.

9. Правилник о трошковнику збрињавања одузетих примерака строго заштићених, заштићених и алохтоних дивљих врста

10. Правилник о условима које морају испуњавати зоолошки вртови и други објекти и/или простори за држање животиња, условима држања, забрани или ограничења држања појединих врста, програму обуке и едукације, као и начину обележавања и евидентирања примерака дивљих врста животиња

Прописима од тач. 1, 3. до 7. и 10. ставиће се ван снаге важећи прописи којим су ова питања већ уређена. Прописи под тач. 2, 8. и 9. су потпуно нови прописи који захтевају да се у складу са прописима о државној управи образује заједничко тело за спровођење надзора над прекограничним прометом и трговином дивљим врстама.

Управне и организационе мере

У члану 35. Нацрта закона прописан је царинска контрола пошиљки. У овом случају када царинска служба није у стању да самостално утврди врсту животиње, гљиве или биљке, без одлагања ће контактирати управни орган за CITES у Републици Србији ради пружања стручне асистенције. Овај систем је већ у примени, прописан је у инструкцијама за поступање при вршењу прегледа пошиљки са заштићеним врстама дивље флоре и фауне, или пошиљки за које царинска служба сумња да садрже заштићене врсте, тако да царинска служба редовно комуницира са управним органом за CITES у Републици Србији (Група за спровођење CITES конвенције, Министарства пољопривреде и заштите животне средине), која редовно пружа стручну и техничку помоћ при прегледу пошиљки. У пракси, Група за спровођење CITES конвенције и/или инспекција за заштиту животне средине у сарадњи са стручњацима из овлашћене научне и стручне организације врши физички преглед пошиљке, или помаже у детерминацији електронским путем (фотографије путем е-поште).

Примерци животиња у случају затварања дела зоолошког врта, могу бити привремено одузете и збринуте на другој локацији (трошак иде на терет преступника) или исте могу бити поверене на чување датом врту, уз забрану излагања јавности док се услови не испуне. У случају када се рок за испуњавање одређених мера не испуни, примерци се одузимају трајно и збрињавају у прихватилиште или други зоолошки врт који власти Министарство. Тренутно стање у постојећим зоолошким вртovima везано за испуњавање услова варира, а највећи проблем представљају постојећи простори за држање крупних звери и примата. Строгом контролом размножавања примерака од стране управе зоолошког врта овај проблем може бити лако превазиђен у већини случајева и другим видом редуковања броја примерака у збирци и изградњи нових волијера које испуњавају прописане минимуме. Динамика унапређења капацитета постојећих зоолошких вртова зависиће од расположивости финансијских средстава тих установа, а у погледу прихватилишта сваке године се планирају средства која су у оквиру буџета Републике Србије намењена за рад и унапређење капацитета прихватилишта.

